

den Maade tror jeg ikke, det kan gaa —, vilde det have sine Misligheder. Disse Laan kunne ikke komme ind under de samme Bestemmelser med Hensyn til Lagation, Kontrol osv. som de andre. Der maatte f. Ex. være særegne Sikkerhedsregler, naar Foreningen skulde have Bished for, at Pantterne vare solide. Man maa ikke glemme, at her er mange Tilfælde, hvor Bygningen er det Principale ved Pantet, medens Jorden er det Sekundære, det Underordnede, og da Bygningens Bedlighedsbærelse let kan tabe sig i en Mandes Hænder, der enten er mindre duglig, eller for hvem det kommer til at gaa tilbage, maa der her med Nødvendighed forudsættes et stærkere Tilsyn og en stærkere Kontrol med Hensyn til de Pantter, hvor Jorden er det langt Overordnede af Pantets Værdi. Derfor tror jeg, at det, Alt vel overveiet, vil være nødvendigt, selv forudsat, at Kreditforeningerne vilde gaa ind derpaa, hvad jeg ikke har stor Tro til, at man stifter særlige Foreninger, fordi deres hele Organisation maa være af en anden Væsenlighed end den, der findes ved de ældre. Og sæt nu, at disse ikke vilde; kjendte Deres, der henviste til de ældre Kreditforeninger, da Midler til at tvinge disse private Foreninger til at forandre deres Statuter og modtage Interessenter, som de ikke skjætte om? Vi have jo aldeles ingen Midler dertil. Et Hovedmoment for, at saadanne Kreditforeninger skulle kunne bestaa, er naturligtvis, at deres Obligationer kunne komme til at staa i nogenlunde god Kurs paa Pengemarkedet, og det vil efter min Formening ikke være Tilfældet, naar der ikke kommer en understøttende Haand til fra det Offentlige, under hvilken Form det end maatte ske. Man kan være af forskjellige Meninger om, i hvilken Udstrækning og i hvilken Form Understøttelsen vil være virksomst og heldigst — det haaber jeg at man senere kan forhandle om og overveie —, men at Staten bør bringe Offre, hvis Sagen skal gennemføres paa en Maade, der løser den tilføjede Opgave, tror jeg ikke, at man kan lukke Diet for. Med Hensyn til Trangen til Laan kan jeg ligeledes bekræfte, hvad den ærede Minister har udtalt. Jeg tror, at i Sylland er Trangen meget almindelig, meget udbredt, og det er ogsaa netop der, at Banstikligheden er størst. Ikke alene have Kreditforeningerne der strengere Bestemmelser med Hensyn til Grændsen for Udlaan — denne Grændse er der højere end den, som et æret Medlem har nævnt for Distriktets Kreditforening —, men det ligger tillige i Forholdenes Natur, idet der i de tyndt befolkede Egne er større Afstande, og det medfører betydelige Befølgninger med Hensyn til Lagationsforretningerne og med Hensyn til Kontrollen. Derimod er Risikoen ved en saadan Forening der mindre, fordi det i Reglen er Husmandsjord, hvori der vil blive søgt Laan. Man kjender der meget mindre til Huse uden Jord, naar man

undtager Leiehuse, saa at Eiendommens Jord bliver det Principale ved Eiendommens Værdi, og Bygningen det Sekundære. Altsaa vil efter min Mening Risikoen blive forholdsvis mindre, hvorimod efter mit rigtignok noget overfladiske Kjendskab til Verne det Omvendte bliver Tilfældet paa disse. Et Middel til at holde Obligationerne i Kurs er for det Første at sørge for, at Lagationerne blive saa paalidelige som muligt, for at indgyde Tillid i den almindelige Mening, og dernæst Statens Rente-garanti, som skulde træde hjælpende til, for at stemme den offentlige Mening gunstig for den Slags Papirer paa Pengemarkedet. Naar der, som sagt, har høvet sig saa mange Stemmer og Betæneligheder derimod, og selv den høitærede Indenrigsminister navnlig tidligere ikke har været fremmed for disse Betæneligheder, og han desuagtet ikke har taget i Betænkning at komme frem med Forslaget, som det foreligger her — trods de Vædringer, man kunde ønske i forskjellig Retning —, tror jeg at tale i Manges Navn, naar jeg bringer den høitærede Minister en virkelig Anerkjendelse og Tak, fordi han har taget Sagen i sin Haand og bragt den frem paa den Maade, som sket er. Med Hensyn til Forslagets Enkelt-heder kan jeg ikke negte, at der jo er adskillige Ting, som jeg tror, man kunde gjøre noget anderledes. Der er kommet forskjellige Antydninger frem i den Henseende, navnlig fra den ærede 3die Landssthingsmand for 5te Kreds (Drenbøll), som tiltalte mig ikke saa lidt. Idet jeg nok tror, at man kunde være gaaet lidt højere med Hensyn til Grændsen for Laan, skal jeg indrømme, at en hvilken som helst Grændse, man vælger, er vilkaarlig. Naar man tænker sig en Eiendom, taget til Værdi af 2,500 Kr., kan man let træffe det Tilfælde, at der er en værdifuld Bygning, som er 16—1,800 eller 2,000 Kr. værd, — det vil ikke være saa aldeles umtagelsesvis — og der kun er saa megen Jord til, at der kan holdes een Ko. Cieren af en saadan Eiendom vilde ikke kunne faae et Laan deri, som han kunde være tjent med, uagtet Eiendommen maaske hørte til de bedre Pantter, som Foreningen indesluttede i sig. Jeg tror altsaa, at man uden Banstiklighed kunde rykke Grændsen op til 3,000 Kr.; men jeg skal indrømme, at overfor enhver Grændse, der vælges, kan der siges Noget fra den ene eller den anden Side. Dernæst tror jeg ogsaa, at paa Grund af de betydelige Omkostninger, man maa gjøre sig fortløbig med til Administration af en saadan Forening, er det Bidrag, som det foreslaas, at Staten skal tilskyde een Gang for alle, temmelig knebent, og jeg synes ikke, at der kunde være nogen Betænelighed ved, om Staten foruden at give et større Bidrag til Foreningernes første Indretning tillige deltog med en vis Kvotapart i Udgifterne ved den overordnede Administration, Foreningerne træve; thi disse Udgifter ville virkelig blive en betydelig Byrde for den Slags Foreninger, i